

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP Group**, τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεών τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2000 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 2.340. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 11 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικού λογισμικού και ιστοσελίδας (www.icarb2b.gr). Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνεται 1 επιπλέον ερώτηση που αφορά σημαντικό θέμα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με τη χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω). Επιπλέον, ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

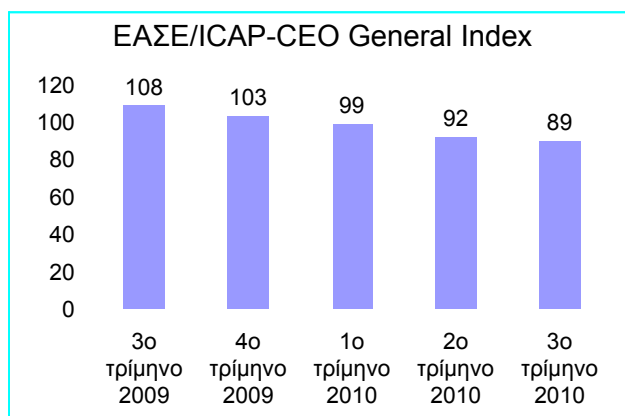
Άνοδο κατά 1,0% έναντι του προηγούμενου τριμήνου σημείωσε το 2^ο τρίμηνο του 2010 το ΑΕΠ τόσο των 16 χωρών της ευρωζώνης όσο και των 27 χωρών μελών της Ε.Ε. σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Eurostat². Ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ παρουσίασε αύξηση έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του 2009 κατά 1,9% για την ευρωζώνη και κατά 2,0% για την ΕΕ(27). Στις ΗΠΑ και την Ιαπωνία ο ρυθμός ανάπτυξης το δεύτερο τρίμηνο του 2010 διαμορφώθηκε σε 0,4%. Η υψηλότερη ανάπτυξη καταγράφηκε στην Λιθουανία (+3,2%) και ακολούθησαν η Γερμανία (+2,2%), η Εσθονία, Φινλανδία και Σουηδία (+1,9%), ενώ στασιμότητα σημειώθηκε στην Ουγγαρία (0,0%), Μάλτα (0,1%), Ισπανία (0,2%). Στην Ελλάδα η μείωση του ΑΕΠ κατά -1,8%, ήταν η υψηλότερη όλων των χωρών της Ε.Ε.³

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Δ.Ν.Τ. το 2010 για τις χώρες της ευρωζώνης, ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ θα διαμορφωθεί σε 1,7% και το 2011 σε 1,5%. Στις ΗΠΑ η ανάπτυξη για το 2010 προβλέπεται σε 2,6% και το 2011 σε 2,3%. Για την Ελλάδα ο ρυθμός μεταβολής το 2010 θα διαμορφωθεί σε (-4,0%) και το 2011 σε (-2,6%)⁴.

Ο δείκτης επιχειρηματικού κλίματος (BCI)⁵ για την ευρωζώνη σημείωσε άνοδο από 0,38 τον Μάιο σε 0,77 τον Σεπτέμβριο, επίπεδο που είναι το υψηλότερο από τον Δεκέμβριο του 2007. Η άνοδος αποδίδεται στις εκτιμήσεις των CEOs για αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής κατά τους επόμενους μήνες.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Σεπτέμβριο του 2010.

Ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index) συνέχισε την πτωτική του πορεία για 4^ο συνεχόμενο τρίμηνο και το τρίτο τρίμηνο του 2010 διαμορφώθηκε στις 89 μονάδες⁶ σημειώνοντας μικρή κάμψη σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Ο δείκτης επηρεάστηκε από την διάχυτη αβεβαιότητα που έχει επικρατήσει σχετικά με την αποτελεσματικότητα των μέτρων οικονομικής πολιτικής που εφαρμόζονται στα πλαίσια του προγράμματος οικονομικής στήριξης της

² Eurostat, newsrelease euroindicators, 6 October 2010

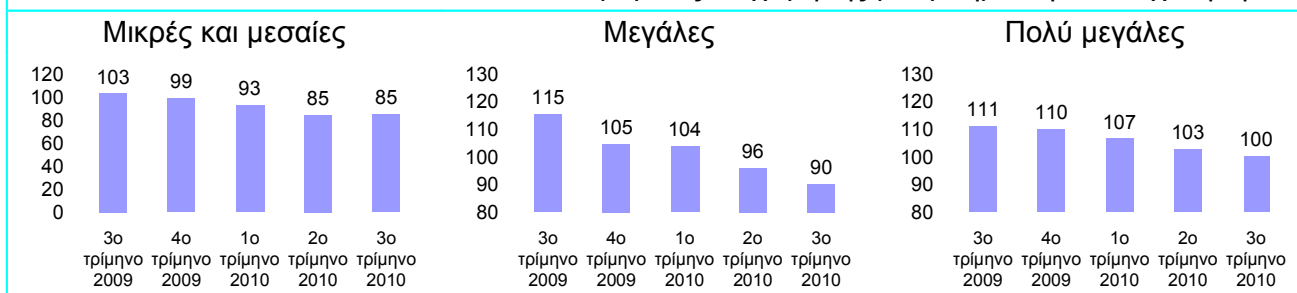
³ Ελληνική Στατιστική Αρχή, Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί, Β τρίμηνο 2010, Δελτίο Τύπου, 8/9/2010

⁴ IMF World Economic Outlook, October 2010

⁵ European Commission, Business Climate Indicator for the Euro Area, September 2010

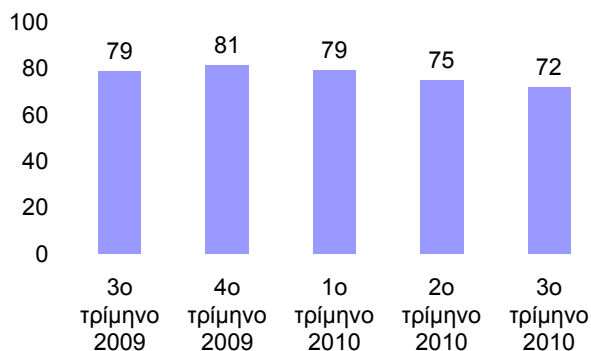
Ελλάδος από Ε.Ε.-Δ.Ν.Τ.-Ε.Κ.Τ. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά τάξη μεγέθους επιχείρησης δείχνει ότι ο δείκτης επιχειρηματικού κλίματος παρέμεινε σταθερός στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, ενώ σημείωσε πτώση στις μεγάλες και πολύ μεγάλες.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Confidence Index ανά μέγεθος επιχείρησης με κριτήριο την απασχόληση

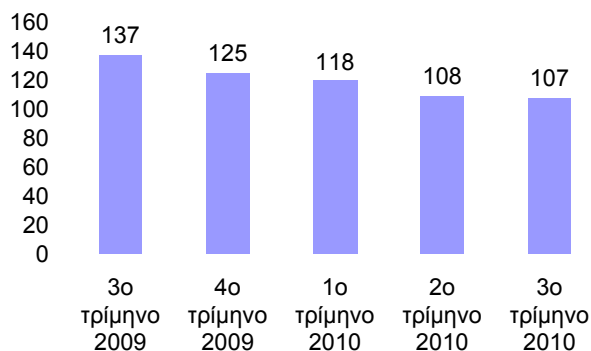

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) σημείωσε μικρή κάμψη από 75 στις 72 μονάδες, ενώ ο δείκτης προσδοκιών παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητος σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index

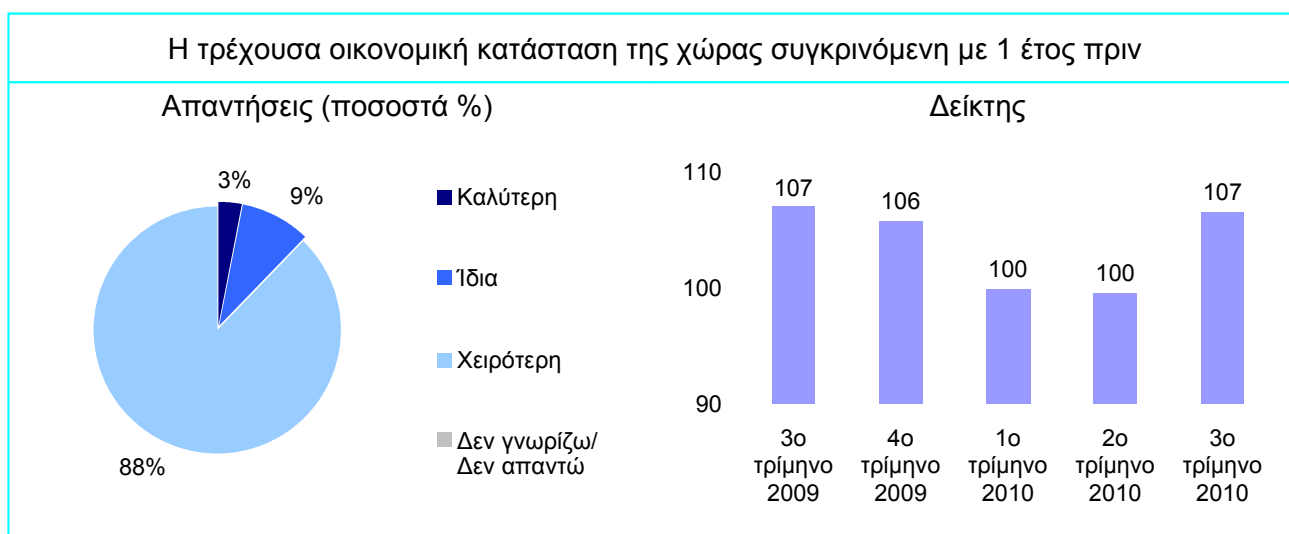
ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index

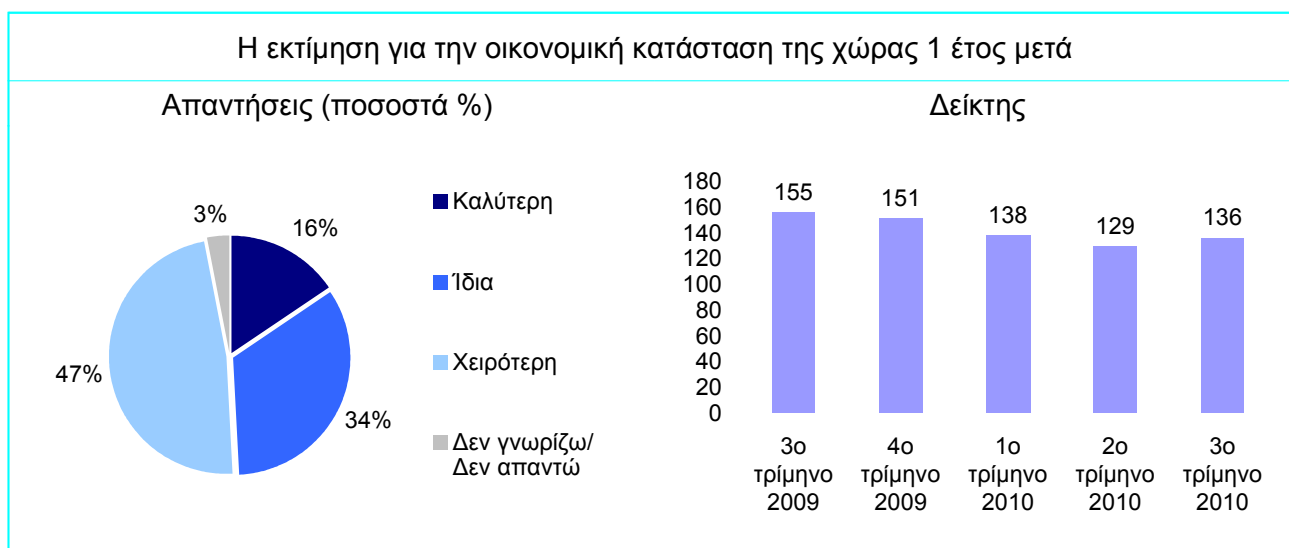
⁶ Σημειώνεται ότι στην παρούσα έκθεση πραγματοποιήθηκε αλλαγή της κλίμακας υπολογισμού του δείκτη, γεγονός ωστόσο που δεν μεταβάλλει τα συμπεράσματα της έρευνας και τις συγκρίσεις με τις προηγούμενες.

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Σεπτεμβρίου 2010

Η άποψη των CEOs για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας σε σχέση με ένα έτος πριν οδήγησε τον δείκτη σε άνοδο έναντι του προηγούμενου τριμήνου. Ωστόσο, το ποσοστό αυτών που θεωρούν ότι η οικονομική κατάσταση βελτιώθηκε είναι πολύ χαμηλό (3% έναντι 1% το προηγούμενο τρίμηνο). Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων διαφοροποιούνται έναντι των υπολοίπων αφού είναι μηδενικό το ποσοστό αυτών που θεωρούν ότι η τρέχουσα κατάσταση της χώρας είναι καλύτερη σε σχέση με ένα έτος πριν.

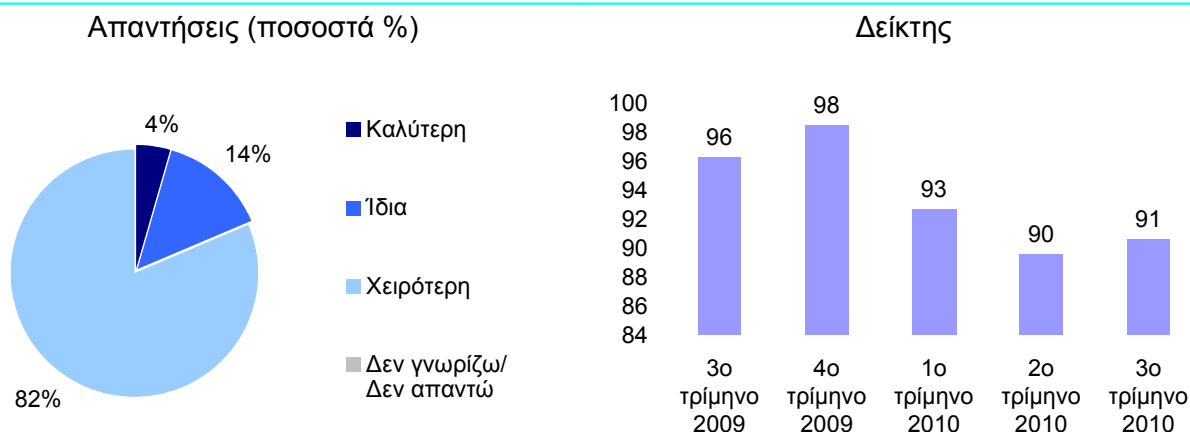

Στο τρίτο τρίμηνο του 2010 ανακόπηκε η πτωτική πορεία του δείκτη προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της χώρας τον επόμενο χρόνο, δείχνοντας αισιοδοξία για την μελλοντική πορεία της οικονομίας. Περισσότερο αισιόδοξοι έναντι των λοιπών τομέων εμφανίζονται οι CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

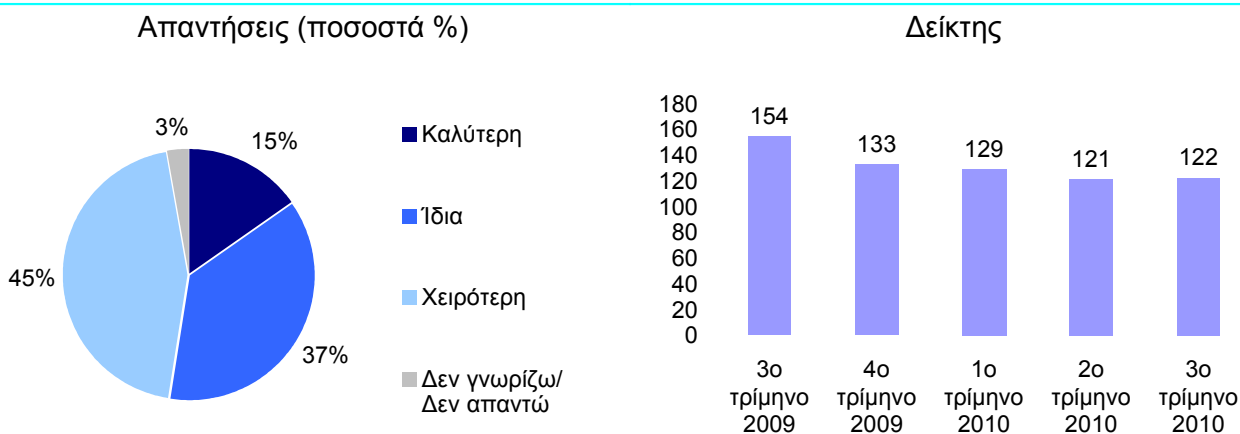
Σημάδια ανάκαμψης της οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις σε σχέση με ένα έτος πριν καταγράφονται μεταξύ των CEOs, με τον δείκτη να διαμορφώνεται στις 91 μονάδες, σημειώνοντας, ωστόσο, ότι το ποσοστό των CEOs που θεωρούν καλύτερη την κατάσταση στον κλάδο τους παραμένει πολύ χαμηλό, στο 4%. Μεταξύ των τομέων εμφανίζονται σημαντικές διαφοροποιήσεις, με πτώση του δείκτη στο εμπόριο έναντι βελτίωσης στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

Αντίστοιχες είναι οι προσδοκίες των CEOs για την πορεία του κλάδου τους ένα έτος μετά, με αναστροφή της πτωτικής κατά τα προηγούμενα τρίμηνα τάσης του δείκτη. Ωστόσο, το δυσμενές κλίμα στις εμπορικές επιχειρήσεις αποτυπώθηκε και στις προσδοκίες οδηγώντας τον αντίστοιχο δείκτη σε μείωση, έναντι στασιμότητας στη βιομηχανία και αύξησης στις υπηρεσίες. Αξιοσημείωτες είναι οι διαφοροποιήσεις ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων. Οι μικρές και μεσαίες έχουν θετικές προσδοκίες για το επόμενο έτος με αύξηση του δείκτη, ενώ στις μεγάλες και πολύ μεγάλες σημειώθηκε κάμψη του δείκτη.

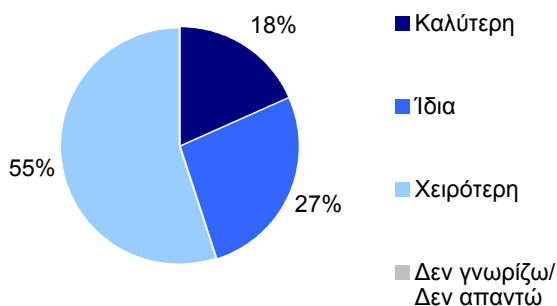
Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

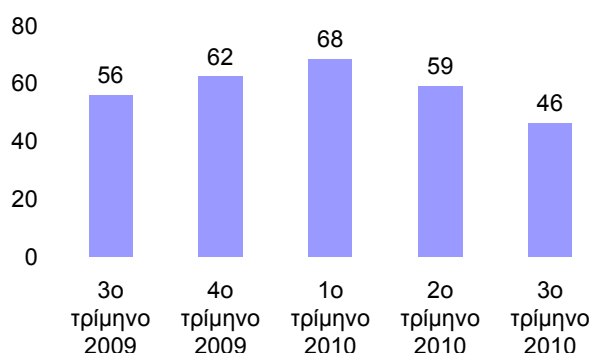
Συνεχίστηκε για δεύτερο συνεχόμενο τρίμηνο η πτωτική πορεία του δείκτη τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων φτάνοντας στις 46 μονάδες. Δυσμενέστερες είναι οι συνθήκες στη βιομηχανία και το εμπόριο όπου η οικονομική κρίση οδήγησε τον δείκτη σε σημαντική μείωση, έναντι των υπηρεσιών όπου ο δείκτης παρέμεινε σχεδόν στάσιμος. Σημειώνεται ότι οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις είναι περισσότερο ανθεκτικές στην κρίση διατηρώντας τον δείκτη τους σχεδόν αμετάβλητο, έναντι των μικρών, μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων στις οποίες καταγράφηκε σημαντική πτώση του δείκτη.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της εταιρείας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

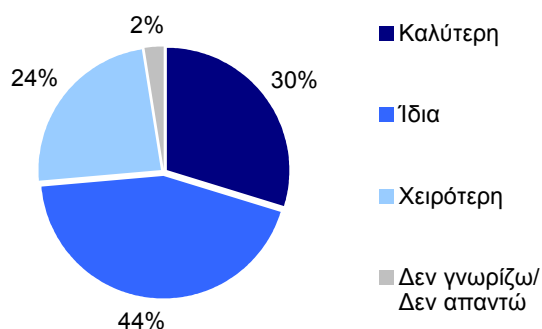
Δείκτης

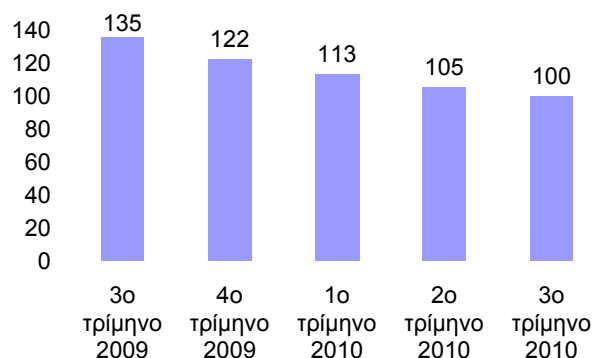
Μεγάλο ποσοστό των CEOs δεν φαίνεται να αισιοδοξούν για το επόμενο έτος αφού συνεχίστηκε για τέταρτο συνεχόμενο τρίμηνο η πτώση του δείκτη προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση των εταιρειών ένα έτος μετά. Ο δείκτης για τις εμπορικές επιχειρήσεις ωστόσο παρέμεινε στάσιμος, έναντι μείωσης στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

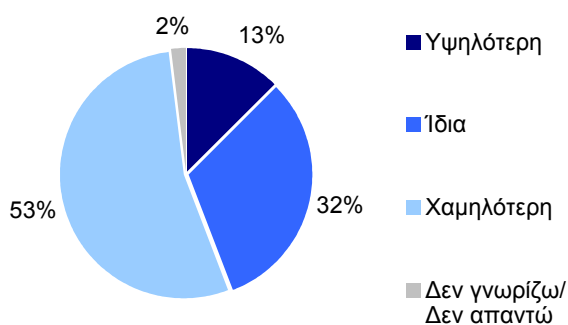
Δείκτης

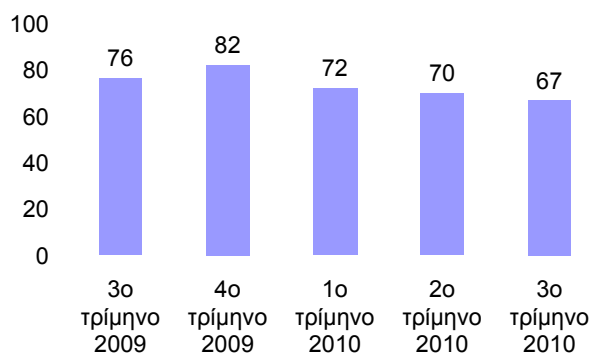
Ο δείκτης επενδύσεων παγίου κεφαλαίου στο τρίτο τρίμηνο διαμορφώθηκε στις 67 μονάδες, χαμηλότερος από το προηγούμενο τρίμηνο. Ωστόσο, εμφανίζονται σημαντικές κλαδικές διαφοροποιήσεις με την βιομηχανία και το εμπόριο να παρουσιάζουν μείωση του δείκτη, έναντι βελτίωσης στις υπηρεσίες.

Η τρέχουσα δαπάνη για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της εταιρείας σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

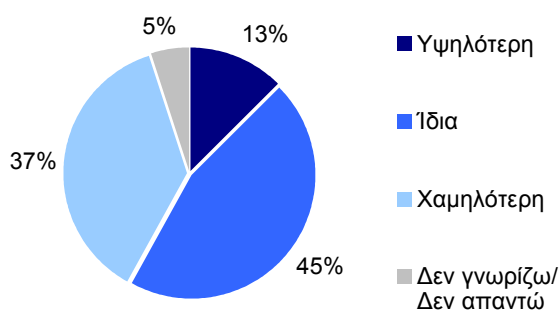
Δείκτης

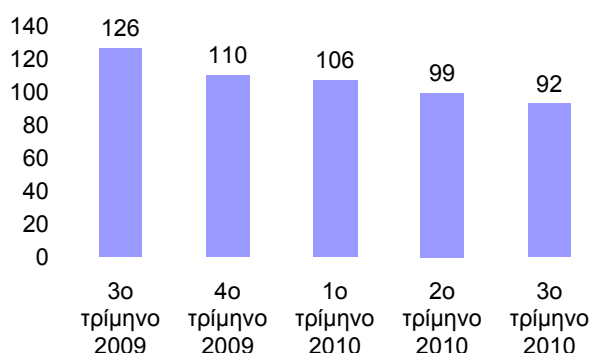
Παράλληλα οι προσδοκίες για την μελλοντική εξέλιξη των επενδύσεων εξακολουθούν να είναι απαισιόδοξες. Συνεχίζεται για τέταρτο συνεχόμενο τρίμηνο η πτωτική πορεία των προβλέψεων για την επενδυτική δαπάνη ένα έτος μετά διαμορφώνοντας τον δείκτη στις 92 μονάδες. Ωστόσο, οι CEOs των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων διαφοροποιούνται έναντι των υπολοίπων, εκτιμώντας ότι κατά το επόμενο έτος θα έχουν μικρή αύξηση των επενδύσεων.

Η εκτίμηση για την δαπάνη επενδύσεων παγίου κεφαλαίου της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

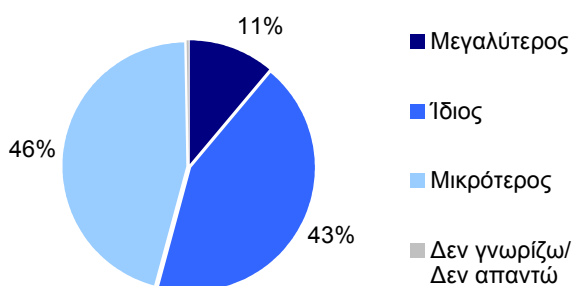
Δείκτης

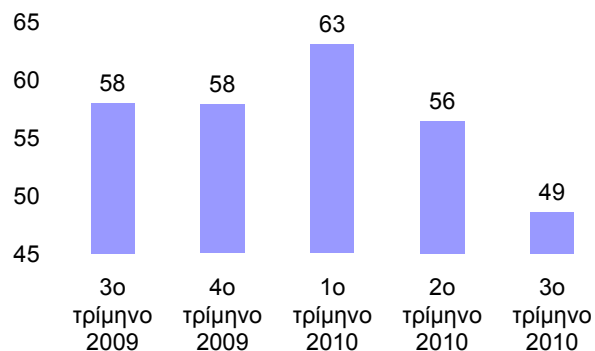
Αρνητική είναι η εξέλιξη της απασχόλησης σε σχέση με το προηγούμενο έτος κατά το τρίτο τρίμηνο του 2010. Ο δείκτης μειώθηκε στις 49 μονάδες. Υψηλότερη ήταν η μείωση στο εμπόριο έναντι της βιομηχανίας και των υπηρεσιών. Αξιοσημείωτο είναι ότι η απασχόληση στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις διατηρήθηκε σχεδόν αμετάβλητη έναντι μείωσης στις μεγάλες και πολύ μεγάλες.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας συγκρινόμενος με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

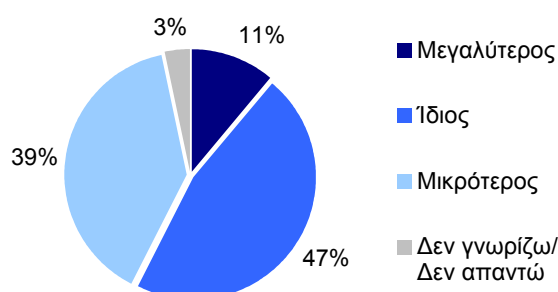
Δείκτης

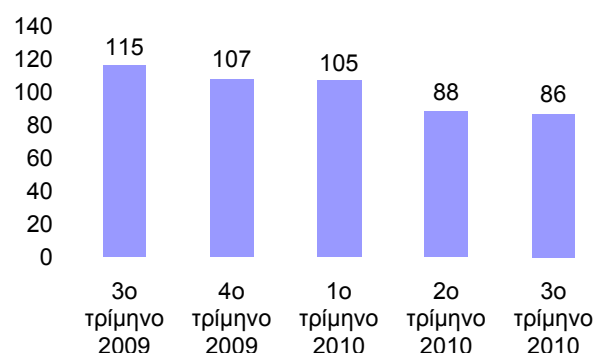
Συνεχίστηκε η πτωτική τάση του δείκτη προσδοκιών απασχόλησης για το επόμενο έτος, αν και η μείωση έναντι του προηγούμενου τριμήνου είναι ελάχιστη. Ενθαρρυντικά είναι τα μηνύματα από τις εμπορικές επιχειρήσεις στις οποίες ο δείκτης σημείωσε βελτίωση. Ωστόσο, οι CEOs που διοικούν μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις προβλέπουν στασιμότητα για την απασχόληση στις εταιρείες τους, ενώ αντίθετα οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων προβλέπουν μείωση.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας 1 έτος μετά

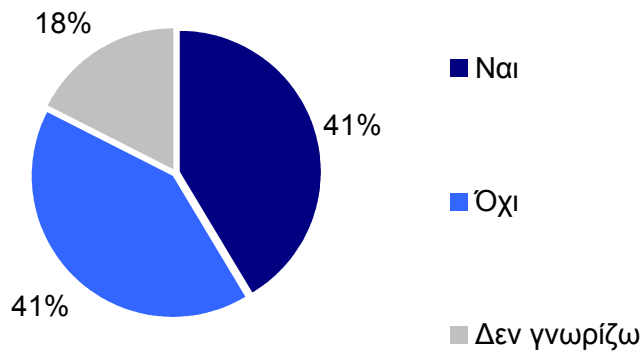
Απαντήσεις (ποσοστά %)

Δείκτης

Θα μπορέσει να ανταποκριθεί η χώρα στις δεσμεύσεις του προγράμματος οικονομικής στήριξης της Ελλάδος από την Ε.Ε και το Δ.Ν.Τ στη λήξη της τριετίας όπως προβλέπεται από το μνημόνιο;

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον η γνώμη τους σχετικά με την ανταπόκριση της Ελλάδος στις δεσμεύσεις του προγράμματος οικονομικής στήριξης από την Ε.Ε. και το Δ.Ν.Τ. στη λήξη της προβλεπόμενης τριετίας. Διχασμένοι εμφανίζονται οι CEOs σχετικά με τις δυνατότητες ανταπόκρισης της Ελλάδος, αφού το 41% θεωρεί ότι θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της

και το ίδιο ποσοστό συγκεντρώνουν όσοι θεωρούν ότι δεν θα τα καταφέρει. Αξιοσημείωτο είναι το μερίδιο αυτών που δεν γνωρίζουν την έκβαση του προγράμματος και διαμορφώνεται σε 18%. Η τομεακή ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας δείχνει ότι οι CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών δείχνουν υψηλότερη εμπιστοσύνη, έναντι των λοιπών τομέων, στις δυνατότητες ανταπόκρισης της χώρας με ποσοστό θετικών απαντήσεων 46%. Με το ίδιο ποσοστό 46%, οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων πιστεύουν ότι η Ελλάδα θα ανταποκριθεί στις δεσμεύσεις της, έναντι χαμηλότερων ποσοστών στις μικρές, μεσαίες και μεγάλες.